TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

11/3/2010 tarihli ve 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifim ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim. 30.10.2026

Haydar ALTINTAŞ
İzmir Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Tarım, Orman ve Köyişleri
Esas Komisyon	**Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji**
Tarih: **2-11-2026**	Esas No:**2/3992**

TBMM
KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
30 Ekim 2026
Numara:

TBMM
GENEL EVRAK
30 Ekim 2026
No: 197305

GENEL GEREKÇE

Türkiye'de dar ve sabit gelirli milyonlarca yurttaşımızın bütçesini en ağır biçimde sarsan temel ekonomik sorunların başında kronikleşen gıda enflasyonu gelmektedir. Tarlada ve bahçede binbir emekle üretim yapan çiftçimiz maliyetinin altında fiyatlarla ürününü elden çıkarmak zorunda kalırken, aynı ürün büyükşehirlerdeki tüketici sofrasına dört ila altı katı fiyatla ulaşmaktadır. Kamuoyunda "Hal Yasası" olarak bilinen 11/3/2010 tarihli ve 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanunda yapılması gündeme gelen değişikliklerin yalnızca polisiye tedbirler ve idari cezalar eksenine sıkıştırılması, tarladan sofraya uzanan tedarik zincirindeki yapısal bozuklukları çözmekten uzaktır.

Tarımsal ürün ticaretinde fiyat uçurumunun temel nedenleri; üretici örgütlerinin ve tarımsal kalkınma kooperatiflerinin toptancı hallerinde ve perakende satış noktalarında yeterince yer alamaması, komisyoncu ve tüccarlar arasında el değiştiren çok katmanlı aracılık zinciri, komisyon oranlarının yüksekliği, büyük zincir marketlerin üretici üzerinde kurduğu tek taraflı fiyat ve uzun vade baskısı ile lojistik ve soğuk zincir kayıplarıdır. Üreticinin alın terinin karşılığını zamanında alamaması üretimi caydırırken, aracılık maliyetleri ve hal rüsumları doğrudan tüketici fiyatlarına eklenmektedir.

Anayasamızın 45'inci maddesi Devlete tarım ve hayvancılıkla uğraşanların ürünlerinin gerçek değerini bulmasını sağlama ödevini, 172'nci maddesi ise tüketicileri koruyucu ve aydınlatıcı tedbirler alma yükümlülüğünü yüklemektedir. Gıda fiyatlarında kalıcı istikrarın sağlanması; cezai yaptırımlarla üreticiyi ve pazarcı esnafını baskı altına almakla değil, üretici ile tüketici arasındaki zinciri kısaltmak, kooperatifleşmeyi güçlendirmek ve üreticinin alacaklarını güvenceye almakla mümkündür.

Bu Kanun Teklifi ile 5957 sayılı Kanunun 5'inci, 7'nci ve 8'inci maddelerinde değişiklik yapılarak; toptancı hallerinde komisyoncular tarafından satış bedeli üzerinden kesilen azami komisyon oranının yüzde sekizden yüzde dörde indirilmesi, malların tüccar ve komisyoncular arasında mükerrer el değiştirerek yapay fiyat artışına konu edilmesinin yasaklanması, üreticiden veya üretici örgütlerinden satın alınan sebze ve meyve bedellerinin zincir marketler, tüccarlar ve komisyoncular tarafından en geç beş ila on iş günü içinde üreticiye nakden ödenmesi, semt pazarlarında satış yerlerinin en az yüzde otuzunun üreticilere ayrılması ve üretici örgütlerinin yaptığı satışlardan hal rüsumu alınmaması amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- 5957 sayılı Kanunun 5'inci maddesinde yapılan düzenlemeyle; komisyoncuların satış bedeli üzerinden alabileceği azami komisyon oranı yüzde sekizden yüzde dörde düşürülmekte, toptancı hali içinde veya dışında komisyoncudan komisyoncuya ya da tüccardan tüccara mükerrer mal devri yapılarak fiyat şişirilmesi yasaklanmakta ve üreticiden satın alınan ürün bedellerinin komisyoncularca en geç beş iş günü, tüccar ve zincir perakende işletmelerince ise teslimden itibaren en geç on iş günü içinde üreticiye nakden ödenmesi hükme bağlanmaktadır.

MADDE 2- 5957 sayılı Kanunun 7'nci ve 8'inci maddelerinde yapılan değişiklikle; semt pazarlarında toplam satış yeri sayısının en az yüzde otuzunun doğrudan üreticilere ve üretici örgütlerine tahsis edilmesi zorunlu kılınmakta ve üretici örgütleri ile tarımsal kooperatifler aracılığıyla yapılan toptan veya perakende satışların tamamı hal rüsumundan muaf tutulmaktadır.

MADDE 3- Yürürlük maddesidir.

MADDE 4- Yürütme maddesidir.

SEBZE VE MEYVELER İLE YETERLİ ARZ VE TALEP DERİNLİĞİ BULUNAN DİĞER MALLARIN TİCARETİNİN DÜZENLENMESİ HAKKINDA KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 11/3/2010 tarihli ve 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun 5'inci maddesinin beşinci ve altıncı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye on birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"(5) Komisyoncuların satış bedeli üzerinden alacakları komisyon oranı, yüzde dördü aşmamak üzere taraflarca serbestçe tespit edilir. Bakanlık, malların cins ve özelliklerine göre bu oranı yarıya kadar indirmeye yetkilidir. Fiilen aracılık hizmeti verilmeksizin komisyon ücreti tahsil edilemez.

(6) Komisyoncular, teslim aldıkları malları cinslerine, doğal özelliklerine ve standartlarına göre özenle korumak zorunda olup satış bedelinden kanuni kesintiler ve komisyon ücreti düşüldükten sonra kalan tutarı satış tarihinden itibaren en geç beş iş günü içinde; kendi adına ve hesabına mal satın alan tüccarlar ile zincir perakende işletmeler ise mal bedelinin tamamını teslim tarihinden itibaren en geç on iş günü içinde üreticiye veya üretici örgütüne nakden ödemek zorundadır."

"(11/A) Toptancı halleri içinde veya dışında, malların nihai perakende satış noktasına ulaşmadan önce komisyoncular veya tüccarlar arasında fiyat artışı yaratacak şekilde mükerrer alım satıma ve devir işlemine konu edilmesi yasaktır."

MADDE 2- 5957 sayılı Kanunun 7'nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "yüzde yirmisini" ibaresi "yüzde otuzunu" şeklinde değiştirilmiş ve Kanunun 8'inci maddesinin dördüncü fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

"Üretici örgütleri ve tarımsal amaçlı kooperatifler tarafından veya bunlar aracılığıyla toptancı hallerinde, üretici pazarlarında ve semt pazarlarında yapılan toptan ya da perakende satışlardan hiçbir ad altında hal rüsumu tahsil edilmez."

MADDE 3- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.